

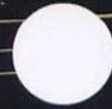
نی،

از صد تا ہمنواز ۱

آموزش گام بہ گام

(از مقدماتے تا متوسطہ)

علیرضا سہیلی زادہ

بتھوون

پبلشرز

پبلیشرز

سرشناسه	: سهیلی زاده، علیرضا، ۱۳۵۰-
عنوان و نام پدیدآور	: نی از صدا تا همنازی/علیرضا سهیلی زاده.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات موسیقی عارف، ۱۴۰۳ -
مشخصات ظاهری	: ج.: مصور، پارتیسیون
شایم دوره	: 3-19-802633-0-979
شایم	: 7-95-802633-0-979
مندرجات	: ج. ۱. آموزش کام به کام (از مقدماتی تا متوسطه).-
موضوع	: نی -- آموزش
	: Nay -- Instruction and study
رده بندی کنگره	: MT۳۵۸
رده بندی دیویی	: ۷۸۹/۸۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۶۶۲۵۹۲

www.aref.ir

[arefmusic.sn](https://www.instagram.com/arefmusic.sn)

[arefmusicsh.p](https://www.facebook.com/arefmusicsh.p)

تهران، خیابان جمهوری، نرسیده به میدان بهارستان، کوچه محمودی، پلاک ۳، طبقه اول

تلفن همراه: ۰۹۰۳۱۳۴۹۵۵۵

تلفن: ۳۳۹۷۶۴۳۰-۳۱

نی، از صدا تا همنازی ۱

نویسنده: علیرضا سهیلی زاده

طرح جلد: مجید کاشانی (استودیو دفتر)

تایپ متن: محمدرضا باقی آبادی

نت‌نگاری رایانه‌ای: علیرضا سهیلی زاده

صفحه‌آرایی و تنظیم برای چاپ: عباسعلی نجم‌آبادی

عکس: زینب ریگی

چاپ اول: پاییز ۱۴۰۳

شمارگان: ۵۰۰ جلد

- پیش‌گفتار ۹
- نکاتی قبل از آموزش ۱۰
- تئوری مقدماتی ۱۴
- تمرین‌های مقدماتی
- انگشت‌گذاری صدای بم و اوج ۱۹
- تمرین‌های ثابت الف و ب ۲۱
- تمرین‌های صدای بم (درس‌های ۱ تا ۳۴)
- شکل‌های سیاه و سفید (درس‌های ۱ تا ۶) ۲۴
(تکرارها / خط اتحاد و اتصال / فادیز / نت زینت)
(به انضمام گوشه‌های کرشمه (الف) و راز و نیاز)
- شکل چنگ (درس‌های ۷ تا ۱۰) ۲۷
(به انضمام گوشه‌های مقدمه گرایلی (الف) و سارنگ)
- تمرین بیشتر برای نت دو (درس‌های ۱۱ تا ۱۳) ۳۰
(ولت‌ها)
- شکل‌های نقطه‌دار (درس‌های ۱۴ تا ۱۷) ۳۲
(با محتوای گوشه‌های رامکلی و سیخی)
- شکل دولچنگ (درس‌های ۱۸ تا ۲۴) ۳۴
- تکیه یا اشاره ۱ (درس‌های ۲۵ و ۲۶) ۳۸
(به انضمام قسمتی از گوشه گرایلی)
- تکیه یا اشاره ۲ (درس‌های ۲۷ و ۲۸) ۴۱
- چند شکل جدید (درس‌های ۲۹ تا ۳۳) ۴۳
(با محتوای گوشه‌های نغمه در نوا و بیات اصفهان، گوشه‌های چوپانی و غم‌انگیز)
- تمرین بیشتر برای نت سی‌بمل در صدای بم (درس ۳۴) ۴۶
(گوشه راز و نیاز (الف))
- صداهای اوج و غیث (درس‌های ۳۵ تا ۴۶)
- محدوده صداهای اوج، غیث و پس‌غیث ۴۸
- انگشت‌گذاری صدای غیث ۴۹
- وصل صدای اوج به غیث (درس‌های ۳۵ تا ۳۹) ۵۱
(با محتوای گوشه‌های نغمه نوا، محیر و کرشمه (ب))

● تمرین‌های صدای اوج و غیث (درس‌های ۴۰ تا ۴۳)

- تمرین اکتاو (الف) (درس ۴۰) ۵۳
 - مقدمه گرایلی (ب) (درس ۴۱) ۵۳
 - تمرین ماهور (درس ۴۲) ۵۴
 - تمرین اکتاو (ب) (درس ۴۳) ۵۵
 - تمرین سی‌بمل (درس‌های ۴۴ تا ۴۶) ۵۶
- (ضربی‌ماهور)
(گوشه راز و نیاز (ب))

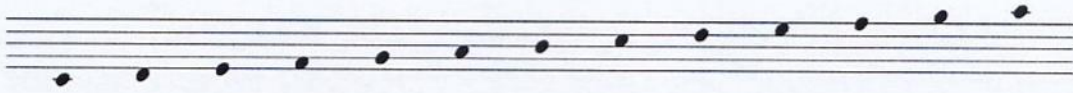
● قطعات (درس‌های ۴۷ تا ۷۵)

- الگوهای ریتم‌های ساده (درس ۴۷) ۶۱
(یک قطعه در بیات ترک)
- ضدضرب (درس ۴۸) ۶۲
(تصنیف سلطان‌گل)
- تمرین بیشتر برای تکیه (درس ۴۹) ۶۴
(یک قطعه در همایون)
- سه‌لاچنگ و دو‌لاچنگ‌های نقطه‌دار (درس‌های ۵۰ و ۵۱) ۶۵
(تصنیف مزده‌وصل)
(پیش‌درآمد سه‌گاه)
(ریتارد rit و نقطه توقف ⌘)
- ریتم‌های ترکیبی ۱ (درس‌های ۵۲ تا ۵۷) ۶۹
(با محتوای گوشه رامکلی)
(تمرین شکل‌های ریتم‌های ترکیبی ۱)
- چنگ نقطه‌دار در ریتم ۶/۸ (درس‌های ۵۸ و ۵۹) ۷۴
(رنگ افشاری)
(رنگ ابوعلطا)
- سنکپ (درس ۶۰) ۷۶
(تصنیف سروش)
- رپرتوار و فرم‌های موسیقی ایرانی ۷۸
- یک رپرتوار کوچک (درس ۶۱) ۷۹
(مجموعه سلسله موی دوست)

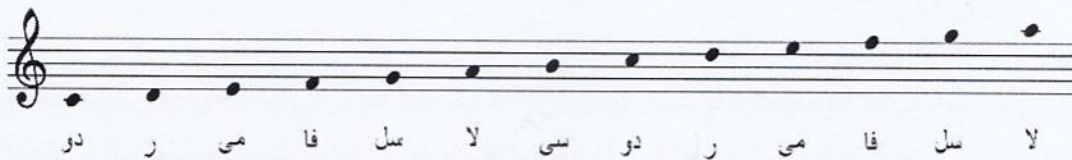
- لاکرن، سی بمل ۱ (درس های ۶۲ و ۶۳) ۸۳
(با محتوای گوشه های رامکلی و کرشمه (ج))
- نقش تاکیدها در ساختار ریتم (درس ۶۴) ۸۴
- اتحادها در ساختار ریتم های ترکیبی (همیولا) (درس های ۶۵ و ۶۶) ۸۵
(تمرین اتحادها)
(یک قطعه در افشاری)
- ریتم های ترکیبی ۲ (درس ۶۷) ۸۸
(تمرین شکل های ریتم های ترکیبی ۲)
- لاکرن، سی بمل ۲ (درس های ۶۸ تا ۷۱) ۹۰
(با محتوای درآمد شور)
(پیش درآمد شور)
(تصنیف ما را بس)
- برگرفته از چهارپاره ماهور (درس ۷۲) ۹۵
- تریل، تریوله (درس های ۷۳ و ۷۴) ۹۷
(تصنیف آتش دل)
(تصنیف ترانه تنها)
- سیکستوله، زیپتوموله (درس ۷۵) ۱۰۳
(پیش درآمد ابو عطا)
- آشنایی با پرده های دستگاه چهارگاه (درس ۷۶) ۱۰۴
(پیش درآمد چهارگاه)
- پیوست ۱۰۷
- منابع ۱۱۴

تئوری مقدماتی

پنج خط حامل و جای قرار گرفتن نت‌ها از بم به زیر (از پایین به بالا)

جای نت‌ها بر اساس کلید سل

هر جملهٔ موسیقایی معمولاً یک میزان را تشکیل می‌دهد.

کسر میزان یا میزان نما، تعداد ضربهای هر میزان را نشان می‌دهد.

میزان دو ضربی با میزان نمای $\frac{2}{4}$

میزان سه ضربی با میزان نمای $\frac{3}{4}$

میزان چهار ضربی با میزان نمای $\frac{4}{4}$

ریتم‌های $\frac{2}{4}$ ، $\frac{3}{4}$ و $\frac{4}{4}$ را ریتم‌های ساده می‌گویند.

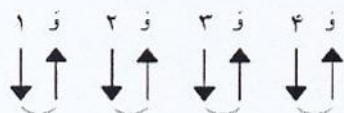
اندازه‌گیری کشش صداها

برای اندازه‌گیری کشش صداها از واحد "ضرب" استفاده می‌کنیم.

می‌توان هر یک ضرب را معادل زمان حرکت، یک بار رفت و برگشت پنجه پا بر وزن "تیک، تاک" یا "یک، و" در نظر گرفت:

بنابر این مثلاً چهار ضرب بر وزن چهار "تیک تاک" پشت سر هم و بدون وقفه را بدین شکل می‌توان نشان داد:

نغمه در دستگاه نوا (الف)

29

نغمه در بیات اصفهان

30

برگرفته از گوشه چوپانی / دشتی

31

ردیف‌های موسیقی ایران را می‌توان واژه‌های صوتی زبان موسیقی کشورمان دانست و آنچنان که اهمیت و نقش کلمات را در بیان مفاهیم ذهنی هرکسی نمی‌توان انکار کرد، اهمیت گوشه‌های موسیقی ایران را نیز در بیان فرهنگ موسیقایی کشورمان نمی‌توان نادیده گرفت. با این رویکرد، در روند آموزشی این مجموعه از ساختار گوشه‌های موسیقی ایرانی و استفاده از وجه آموزشی آن‌ها برای فراگیری ساز نی استفاده شده است. زیرا تکیه بر جملات و گوشه‌های ردیف و مخصوصاً ردیف آوازی که مبتنی بر شعر است، حتی در ابتدایی‌ترین درس‌ها می‌تواند تأثیر ماندگارتری بر ذهن هنرجو بگذارد. علاوه بر آن می‌تواند در هنرجو، انگیزه بیشتری برای ادامه روند آموزش ایجاد کند.

بنابراین کوشش شده با حفظ حرکتی بلکانی و آرام در سیر آموزش، حتی نخستین درس‌ها و تمرین‌ها (مانند درس‌های ۳ تا ۶) با استفاده از ویژگی‌های کارآمد گوشه‌ها نوشته شود. در تدوین درس‌ها گاهی خود گوشه‌ها بی‌کم و کاست آورده شده و گاهی با الهام از محتوای گوشه، تمرین‌هایی نوشته شده ولی در عین حال کوشش شده تا حد امکان حرکت و ملودی جملات ردیف حفظ شود.

همچنین در مواردی نیز با استفاده از ریتم و الگوهای حرکتی نت‌ها در گوشه‌ها، جملات جدیدی ارائه شده است. و این همه به این دلیل است که حتی در همین مراحل نخستین آموزش، به حافظه سپردن و استفاده از محتوای ردیف برای شکل‌گیری مطالب تازه نیز تمرین گردد.

